

AGRÁRPIACI JELENTÉSEK

GABONA ÉS IPARI NÖVÉNYEK

XIII. évfolyam 9. szám
2010. május 21.

Gabona és Ipari Növények
XIII. évfolyam 9. szám
2010. 19. hét

Megjelenik kéthetente

Felelős szerkesztő:
Dr. Stummer Ildikó

Készítette:
Dr. Molnár Zsuzsa
molnar.zsuzsa@aki.gov.hu
Pájtli Péter
pajtli.peter@aki.gov.hu

Kiadja:
Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer
H-1093 Budapest, Zsil utca 3-5.

Postacím: H-1463 Budapest, Pf.: 944
Telefon: (06 1) 476-6093
Fax: (06 1) 217-8111
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu
https://pair.aki.gov.hu

A Gabona és Ipari Növények piaci jelentésen kívül kínáljuk még a Baromfi, Élőállat és Hús, Zöldség, Gyümölcs és Bor, Tej és Tejtermékek piaci jelentéseket is.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:

Mihók Zsolt

Telefon: (06 1) 476-3064

TARTALOMJEGYZÉK

GABONAPIACI JELENTÉS.....	3
A gabonafélék termelői ára.....	7
A gabonafélék jegyzése.....	9
A gabona alapú termékek feldolgozó értékesítési ára.....	13
A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára.....	13
Külpiaci információk.....	14
OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS.....	19
Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén.....	23
A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó értékesítési átlagára	26
A nyers növényolajok ára és jegyzése.....	26

GABONAPIACI JELENTÉS

- A nyugat-európai száraz időjárás miatt a Strategie Grains 1,2 millió tonnával lefelé korrigálta az EU-27 idei lágybúza kibocsátását. A keleti országok árvíz és belvíz problémái tovább csökkenthetik a várható termést.
- Oroszország az előző évinél nagyobb mennyiségű, olcsó gabonával jelenne meg a világpiacra a 2010/2011. gazdasági évben, hatalmas készleteinek levezetése és piaci részesedésének növelése érdekében.
- Az USA-ban kedvezőek az idei kukorica és szója terméskilátások, ami hosszabb távon növelheti a befektetők érdeklődését a határidős piacon a chicagói árutőzsde-n.
- Az AKI adatai szerint Magyarországon május 17-ig a tervezett terület 91,2%-án végeztek a kukorica vetésével.

Világpiaci és európai kitekintés

Az USDA adatai alapján a nagy globális búzakinálatnak köszönhetően az átmenő készlet is magas marad a 2010/2011. gazdasági év végén. A növekvő felhasználás mellett a zárókészlet/felhasználás aránya megegyezik az előző évvel, a 2007/2008. aszály sújtotta szezonhoz képest 9,5%-kal nőhet. Az USA-ban a hányados jelentősen, várhatóan több mint 50%-kal lehet nagyobb a következő gazdasági évben 2007/2008-hoz viszonyítva. Ennek magyarázata nem a kínálat változásában keresendő (hiszen a várható kibocsátás 55,6 millió tonna, hasonlóan a 2007/2008. szezon 55,8 millió tonnás terméséhez), hanem az export közel 10 millió tonnás visszaesésében, valamint a zárókészlet az előző évek bőséges kínálatának köszönhető felhalmozódásában. Mindez hozzájárult ahhoz, hogy a termény ára közel 30%-kal esett vissza, és az USDA (WASDE) a következő gazdasági évben sem számít az ár emelkedésére, amin a kisebb vetésterület sem változtat.

Az EU-ban a zárókészlet és a felhasználás is kissé növekedhet a 2010/2011. gazdasági évben az előzőhöz viszonyítva, így a kettő aránya számottevően nem változik. Az idei uniós kibocsátásra vonatkozó prognózisokat azonban módosította a kedvezőtlen tavaszi időjárás. Nyugat-Európában szárazságról számoltak be, a kontinens középső és keleti részein viszont a sok eső okoz komoly problémát, ezért a Strategie Grains 1,2 millió tonnával lefelé korrigálta az EU idei búz kibocsátását.

Magyarországon a búza termelői ára 21%-kal esett a 2009/2010. gazdasági év eddig eltelt időszakában a 2008/2009. gazdasági évihez viszonyítva, ami a folyó szezon korlátozott exportjával és a felhalmozódott készletekkel függ össze. A 2010/2011. szezon búzatermése a tavaszi jégeső, áradások és belvíz miatt a vártnál alacsonyabb lesz, ami az áremelkedés irányába hat. Az ár növekedését azonban a hatalmas készletek mellett akadályozhatja az is, hogy Oroszország a július 1-jével kezdődő új gazdasági évben növelni kívánja gabonaexportját. A felhalmozódott orosz készle-

tek (búza és árpa) június végéig elérhetik a 26 millió tonnát, amit alacsony áron próbálnak piacra dobni, tovább növelve ezzel részesedésüket a világ gabonapiacán. Ez egyben azt is jelenti, hogy az orosz áru várhatóan nyomást gyakorol más exportőrök – így hazánk és az EU – áaira. Ha ez az expanzió bekövetkezik, a búza árának emelkedése rövid távon nem valószínűsíthető.

Búza (durummal együtt)

		2007/2008. gazdasági év	2008/2009. gazdasági év	2009/2010. gazdasági év	2010/2011. gazdasági év
Világ	Zárókészlet/ felhasználás (%)	20,2	25,7	29,7	29,7
USA	Zárókészlet/ felhasználás (%)	29,1	52,1	81,0	82,7
	Ár (USD/bushel)	6,5	6,8	4,9	4,1-5,1
EU	Zárókészlet/ felhasználás (%)	10,6	14,3	14,1	14,2
	Ár (euró/tonna)	225,3	140,3	117,6*	n. a.
Magyarország	Zárókészlet/ felhasználás (%)	10,0	23,4	17,7	n. a.
	Ár (Ft/tonna)	48 580,9	36 061,9	28 338,1*	n. a.

n. a. = nincs adat.

* Július-április időszak átlaga.

Forrás: USDA, EU Bizottság, AKI PÁIR adatai alapján saját szerkesztés

A kukorica globális kínálata és felhasználása is növekszik a 2010/2011. szezonban a folyó gazdasági évihez viszonyítva. A zárókészlet/felhasználás aránya 2008/2009-ben megközelítette a 19%-ot, azóta szinte nem változott. Az USA-ban alig ingadozik a hányados, ami az ellátottság stabilitásán túl a kiegyenlítettebb áralakulásban is megmutatkozik – habár a csökkenő tendencia itt is fellelhető (a folyó és a 2007/2008. szezon összehasonlításában 15% körüli). A következő gazdasági évben az ideihez hasonló árakra számítanak az USDA (WASDE) elemzői. A kukoricának biztos piacot jelent a bioetanol-gyártás, ami gátat szabhat az ár további csökkenésének. A Kína részéről újonnan fellépő igény is felértékelheti a terményt. Az idei kukorica- és szójatermés a tavaszi időjárás alapján igen kedvezőnek ígérkezik az USA-ban, ami felkeltheti a befektetők figyelmét, és hosszabb távon élénkítheti a határidős piacot a chicagói árutőzsdén.¹

Az EU-ban a zárókészlet/felhasználás aránya emelkedett az elmúlt években, ami elsősorban a felhasználás csökkenésével hozható összefüggésbe. A 2008/2009. gazdasági évben a hányados kiugrását ezen túl a bőséges kínálat magyarázza. Az árcsökkenés mértéke 9% körül alakul a folyó gazdasági évben 2008/2009-hez viszonyítva.

Magyarországon a kukorica zárókészlet/felhasználás aránya várhatóan jelentősen (az előzőhöz viszonyítva 14,6%-kal) visszaesik a folyó gazdasági év végére. A termény termelő ára – ellen-

1 Reuters

tétben a nemzetközi trenddel – több mint 8%-kal haladja meg a 2009/2010. gazdasági évben (a július-április időszak adatai alapján) az előző gazdasági év szintjét. A közeljövőben a termelői árat a kibocsátás mellett az export alakíthatja. A kivitelt azonban nehezíti, hogy a Reuters értesülései szerint a fekete-tengeri térség (Ukrajna, Oroszország, Bulgária és Románia) 8,48 millió tonnára növelheti kukoricaexportját a 2010/2011. gazdasági évben, az előző szezon 6,91 millió tonnájával szemben.

Kukorica

		2007/2008. gazdasági év	2008/2009. gazdasági év	2009/2010. gazdasági év	2010/2011. gazdasági év
Világ	Zárókészlet/ felhasználás (%)	17,0	18,8	18,2	18,6
USA	Zárókészlet/ felhasználás (%)	15,8	16,4	15,7	16,1
	Ár (USD/bushel)	4,2	4,1	3,5-3,7	3,2-3,8
EU	Zárókészlet/ felhasználás (%)	6,8	9,5	7,6	7,3
	Ár (euró/tonna)	218,3	145,0	132,4*	n. a.
Magyarország	Zárókészlet/ felhasználás (%)	21,0	34,5	19,9	n. a.
	Ár (Ft/tonna)	50 861,3	24 994,0	27 060,1*	n. a.

n. a. = nincs adat.

* Július-április időszak átlaga.

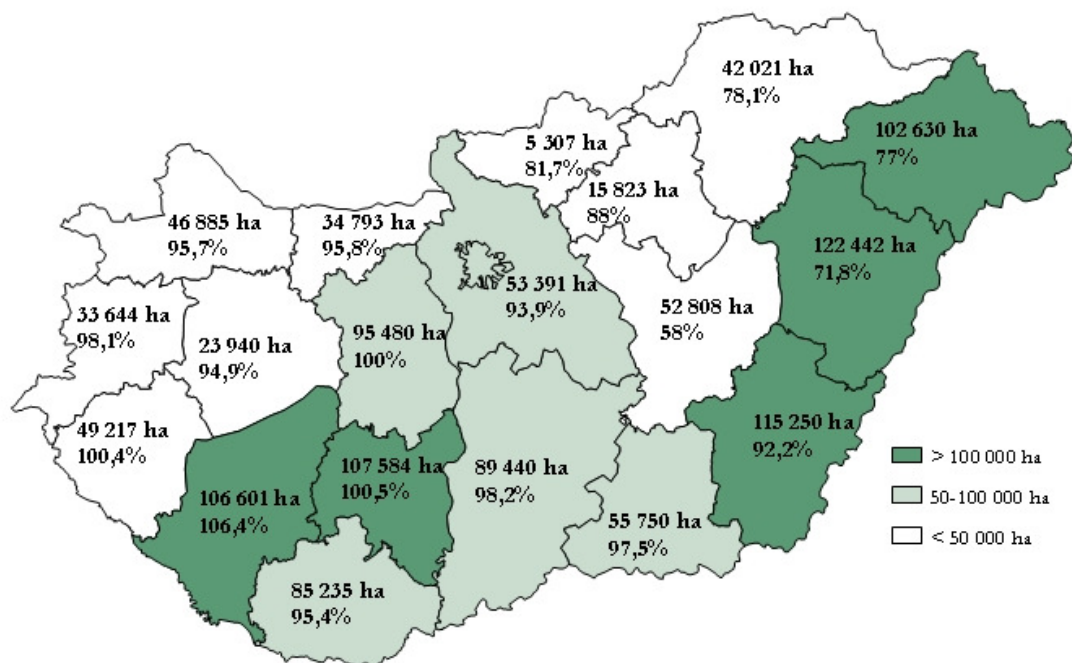
Forrás: USDA, EU Bizottság, AKI PÁIR adatai alapján saját szerkesztés

Hazai helyzet

Az AKI Statisztikai Osztályának május 17-i adatai szerint a kukorica tervezett termőterületének (1,24 millió hektár hibrid vetőmaggal együtt) 91,2%-án fejezték be a vetést. Ez országosan kedvező helyzetet tükröz, azonban egyes térségekben nagy az elmaradás a belvíz és az árvíz miatt. Május közepén már több mint 125 ezer hektár mezőgazdasági terület volt víz alatt. Jelentős a vízborítottság Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar, Nógrád és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékben, de a jelentés szerint Békés és Csongrád megyékben is közel 10 ezer hektár mezőgazdasági terület áll víz alatt. Amennyiben az esőzések tovább folytatódnak, a gazdálkodók nem tudják befejezni a vetést, a kukorica termőterülete kisebb lehet a tervezettnél.

Az elmúlt hetek heves esőzései, viharai veszélyt jelentenek a már elvetett állományokra is. Az AKI május 17-i adatai szerint a vízkár miatt közel 26 ezer hektáron pusztult ki valamilyen szántó-földi kultúra. Az ár- és belvíz levonulása egyes szakértők szerint hosszadalmas lesz, így tovább nőhet a kipusztult állomány nagysága. A növényvédelmi munkák is akadognak, ami a gombás fertőzések előfordulásának gyakoriságát növeli. A kár mértéke és hatása az idei búzatermesre csak hetek múlva realizálódik.

A kukorica (hibrid vetőmaggal együtt) vetésterülete és a vetés helyzete megyei
bontásban, 2010. május 17-i állapot

Forrás: AKI Statisztikai Osztály adatai alapján saját szerkesztés

A gabonafélék termelői ára

1. táblázat

A gabonafélék termelői ára származási hely* szerint (19. hét)

Megnevezés	Mértékegység	Származási hely*			Országos		
		Dunántúl	Alföld	Észak-Magyarország	2010. 18. hét	2010. 19. hét	2010. 19. hét/ 2010. 18. hét (%)
Étkezési	tonna	5 043,13	1 880,98	1 416,02	2 846,05	8 340,13	293,04
búza	Ft/tonna	29 197,80	28 346,77	27 124,72	28 136,38	28 653,89	101,84
Takarmány-	tonna	1 526,86	-	-	2 262,03	2 717,59	120,14
búza	Ft/tonna	26 208,75	-	-	26 598,40	25 905,96	97,40
Takarmány-	tonna	4 123,03	1 323,68	-	16 941,58	6 852,48	40,45
kukorica	Ft/tonna	32 540,17	28 970,25	-	30 152,75	31 122,51	103,22
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-	-

* Származási hely: ahol a gabonát megtermelték.

Az országos átlaggal a regionális összes mennyiség és az átlagár sem egyezik. Ennek oka, hogy volt felvásárlás az adott régióban, azonban az adatszolgáltatók alacsony száma miatt egyes régiók adata nem publikus. Az országos átlagban a nem publikált adatok benne vannak.

Forrás: AKI PÁIR

2. táblázat

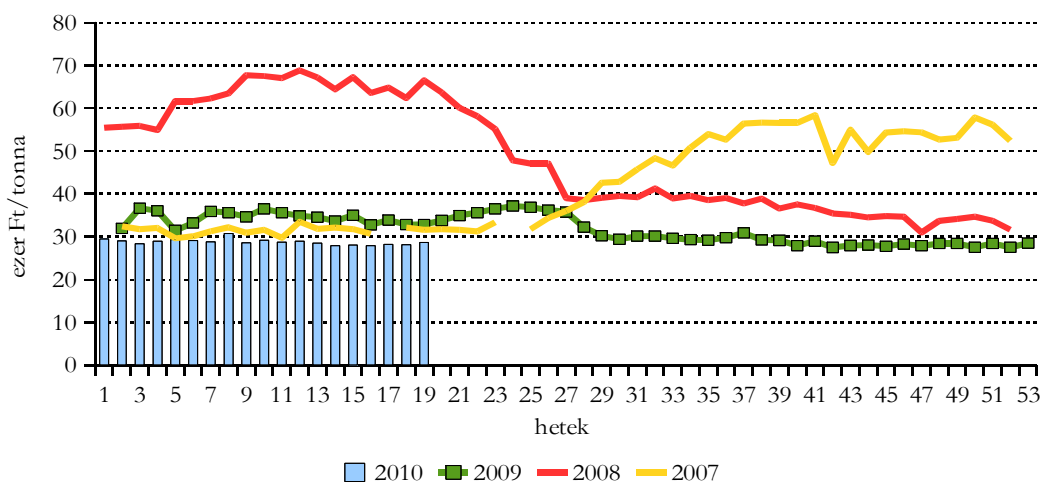
A gabonafélék országos termelői ára

Megnevezés	Mértékegység	Országos				
		2009. 19. hét	2010. 18. hét	2010. 19. hét	2010. 19. hét/ 2009. 19. hét (%)	2010. 19. hét/ 2010. 18. hét (%)
Étkezési	tonna	14 635,62	2 846,05	8 340,13	56,99	293,04
búza	Ft/tonna	32 885,08	28 136,38	28 653,89	87,13	101,84
Takarmány-	tonna	449,58	2 262,03	2 717,59	604,47	120,14
búza	Ft/tonna	28 454,96	26 598,40	25 905,96	91,04	97,40
Takarmány-	tonna	6 589,14	16 941,58	6 852,48	104,00	40,45
kukorica	Ft/tonna	30 153,47	30 152,75	31 122,51	103,21	103,22
Takarmány-	tonna	-	-	-	-	-
árpa	Ft/tonna	-	-	-	-	-

Forrás: AKI PÁIR

1. ábra

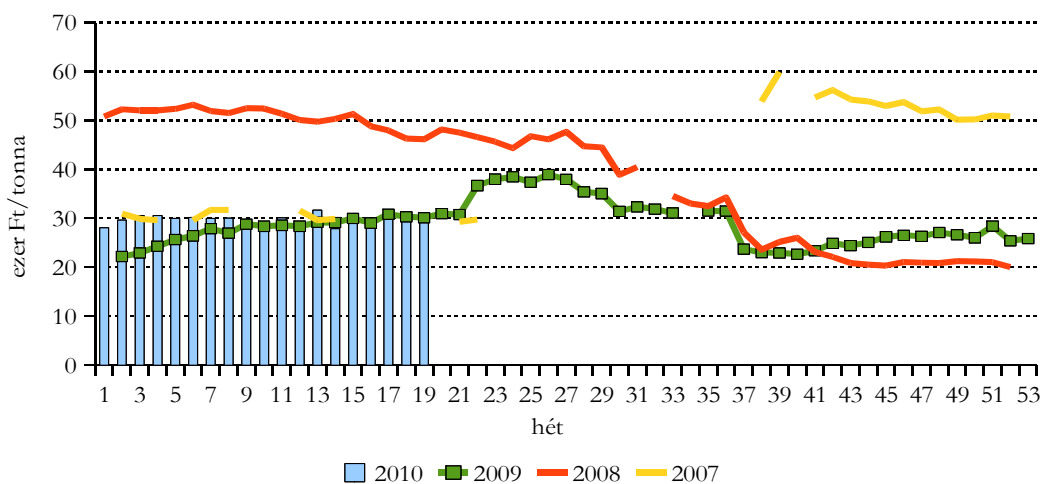
Az étkezési búza termelői ára

Forrás: AKI PÁIR

2. ábra

A takarmánykukorica termelői ára

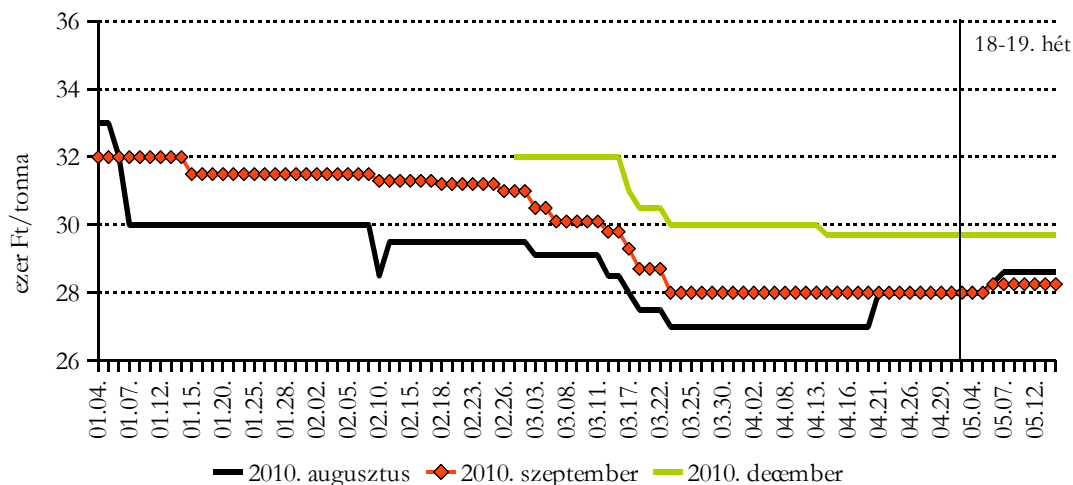

Forrás: AKI PÁIR

A gabonafélék jegyzése

3. ábra

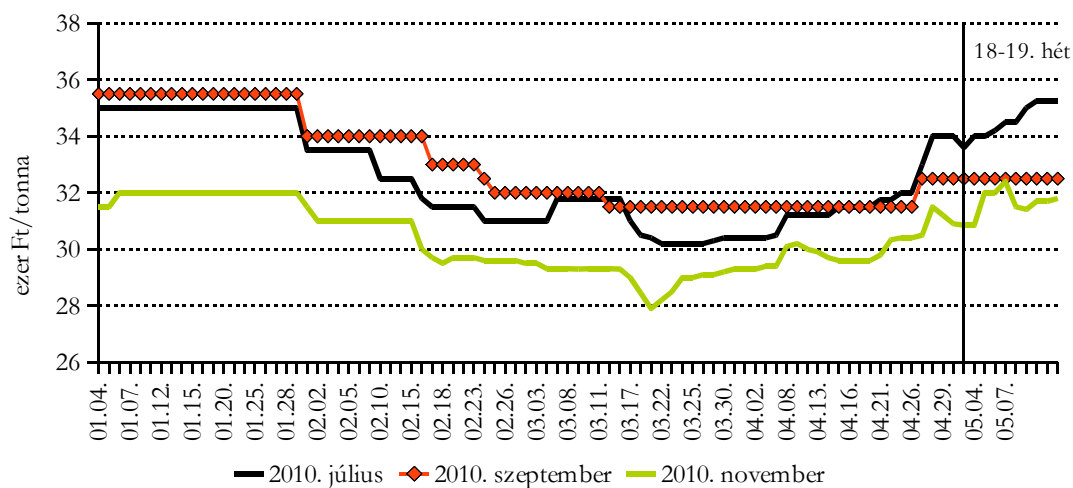
Az eurobúza különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

4. ábra

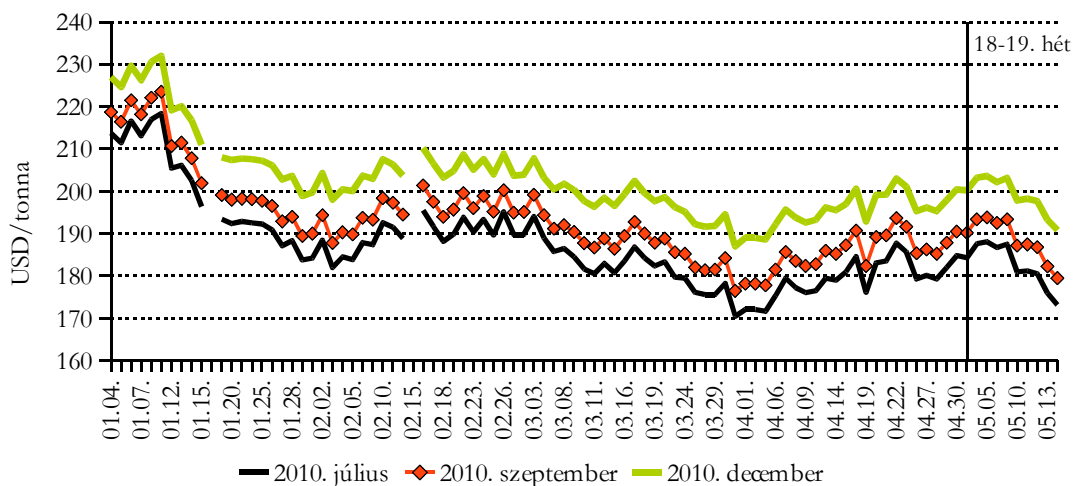
A takarmánykukorica különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

5. ábra

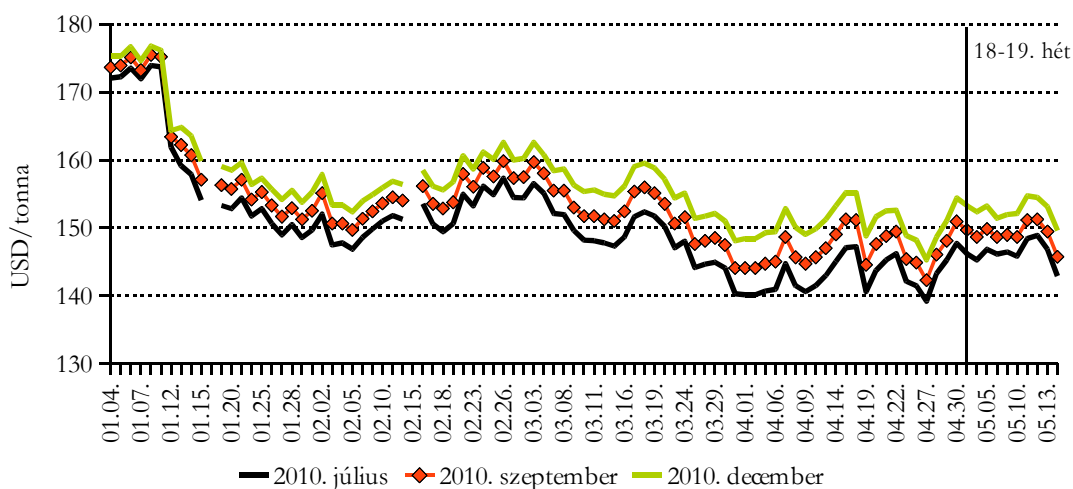
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. ábra

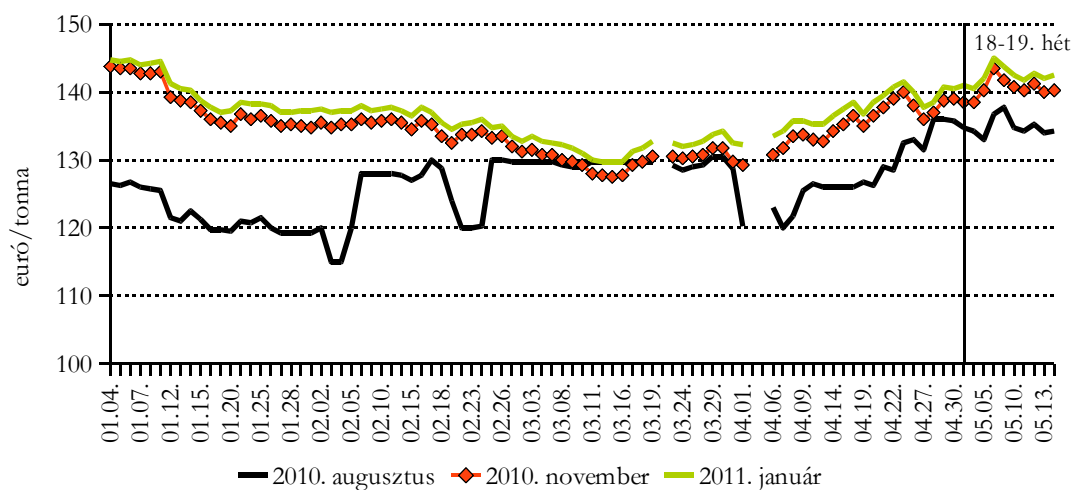
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. ábra

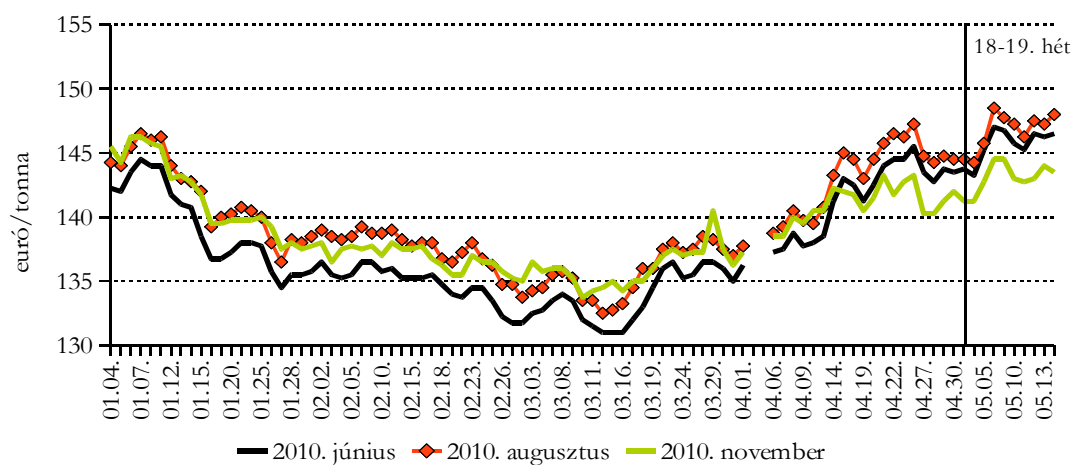
A búza különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. ábra

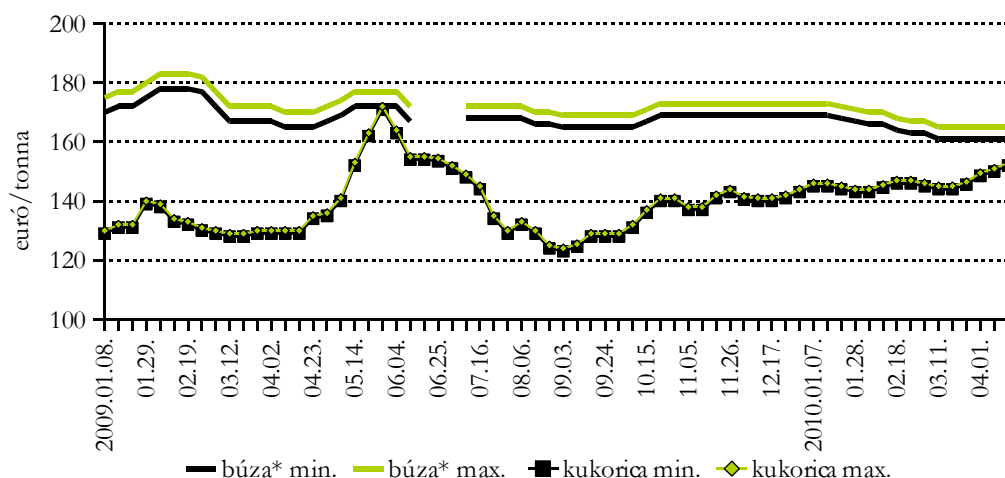
A kukorica különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. ábra

A búza* és a kukorica jegyzése a bolognai árutőzsdén

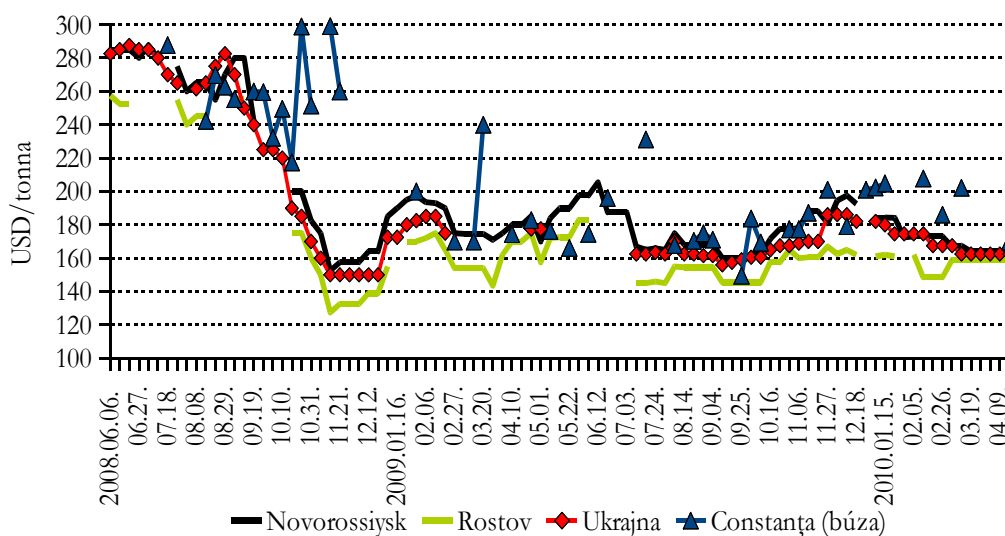

* Speciale di Forza: legjobb minőségű lágybúza (80 kg/hl, fehérje 13,5%).

Forrás: AGER Borsa Merci Bologna

10. ábra

A malmi búza orosz, ukrán és román kikötői ára (FOB)

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority, MNB

3. táblázat

A gabona alapú termékek feldolgozói értékesítési ára

Gabona alapú termékek	Mértékegység	Országos				
		2009. 19. hét	2010. 18. hét	2010. 19. hét	2010. 19. hét / 2009. 19. hét [%]	2010. 19. hét / 2010. 18. hét [%]
Finomliszt BL 55	tonna	1803,86	1395,10	865,89	48,00	62,07
ömlesztett	Ft/kg	61,95	51,25	49,70	80,22	96,98
Finomliszt BL 55	tonna	1989,87	1713,33	1615,24	81,17	94,28
zsákos	Ft/kg	62,95	51,74	51,24	81,40	99,03
Finomliszt BL 55	tonna	1045,53	818,52	904,92	86,55	110,56
zacskós	Ft/kg	72,82	55,69	54,81	75,27	98,42
Rétesliszt BFF 55	tonna	82,95	31,00	54,15	65,28	174,68
ömlesztett	Ft/kg	71,85	62,00	62,64	87,18	101,03
Rétesliszt BFF 55	tonna	14,95	48,00	27,30	182,61	56,88
zsákos	Ft/kg	71,25	57,12	57,51	80,71	100,68
Rétesliszt BFF 55	tonna	57,25	57,98	55,95	97,74	96,51
zacskós	Ft/kg	93,88	64,63	67,04	71,41	103,73
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1318,30	1022,36	557,28	42,27	54,51
ömlesztett	Ft/kg	60,35	47,77	48,56	80,46	101,66
Fehér kenyérliszt BL 80	tonna	1258,60	1077,18	763,42	60,66	70,87
zsákos	Ft/kg	60,47	49,91	49,20	81,37	98,57
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	502,48	512,29	356,37	70,92	69,56
ömlesztett	Ft/kg	64,91	53,46	52,92	81,53	99,00
Tésztaipari liszt TL 50	tonna	104,03	106,53	51,05	49,07	47,92
zsákos	Ft/kg	69,27	58,79	61,97	89,46	105,41
Étkezési búzadara AD	tonna	55,24	45,12	65,74	119,01	145,70
zacskós	Ft/kg	87,22	69,26	68,06	78,03	98,26

Forrás: AKI PÁIR

4. táblázat

A megfigyelt gabona alapú termékek fogyasztói ára

Termék	2009. május	2010. április	2010. május*
Finomliszt BL 55	162	152	151
Fehér kenyér	245	242	235
Félbarna kenyér	221	236	235
Étkezési búzadara AD	199	191	193

Forrás: AKI PÁIR

Külpiaci információk

Határidős piacok (2010. május 14.)

5. táblázat

Búza

MATIF, Párizs			CBOT, Chicago (őszi lágú búza)*			Kansas (őszi kemény búza)**		
Szállítási határidő	euró/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna
2010. augusztus	134,25	36 920	2010. május	170,29	37 505	2010. május	178,01	39 205
2010. november	140,25	38 570	2010. július	173,23	38 152	2010. július	180,39	39 729
2011. január	142,50	39 189	2010. szeptember	179,57	39 548	2010. szeptember	184,53	40 641
2011. március	144,00	39 601	2010. december	190,86	42 035	2010. december	191,05	42 077
2011. május	146,00	40 151	2011. március	201,52	44 383	2011. március	197,39	43 473
2011. augusztus	149,75	41 183	2011. május	206,94	45 576	2011. május	201,89	44 464

Minneapolis (tavaszi kemény búza)***			LIFFE****		
Szállítási határidő	USD/ tonna	Ft/tonna	Szállítási határidő	GBP/ tonna	Ft/tonna
2010. május	186,46	41 066	2010. május	104,00	33 346
2010. július	188,38	41 489	2010. július	104,75	33 586
2010. szeptember	192,52	42 401	2010. november	105,10	33 698
2010. december	198,86	43 797	2011. január	107,75	34 548
2011. március	205,19	45 191	2011. március	110,40	35 398
2011. május	208,96	46 021	2011. május	112,00	35 911

* SRW – Soft Red Winter.

** HRW – Hard Red Winter.

*** DNS – Dark Northern Spring.

**** Értékesítési és takarmánybúza.

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of TradeLIFFE – London International Financial Futures and Options Exchange

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

6. táblázat

Kukorica

Szállítási határidő	MATIF, Párizs		Szállítási határidő	CBOT, Chicago	
	euró/tonna	Ft/tonna		USD/tonna	Ft/tonna
2010. június	146,50	40 289	2010. május	140,45	30 933
2010. augusztus	148,00	40 701	2010. július	142,91	31 474
2010. november	143,50	39 464	2010. szeptember	145,77	32 104
2011. január	145,00	39 876	2010. december	149,61	32 950
2011. március	147,00	40 426	2011. március	154,53	34 034
2011. június	150,00	41 252	2011. május	157,87	34 769

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

CBOT/CME – Chicago Board of Trade

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

7. táblázat

Repce

Szállítási határidő	MATIF, Párizs	
	euró/tonna	Ft/tonna
2010. augusztus	304,75	83 809
2010. november	309,50	85 116
2011. február	314,00	86 353
2011. május	317,25	87 247
2011. augusztus	307,75	84 634
2011. november	307,50	84 566

MATIF – Marché A Terme d' Instruments Financiers

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

8. táblázat

Az étkezési búza és a takarmánykukorica határidős kikötői ára

	2009. 19. hét		2010. 19. hét		Szállítási hónap
	euró/tonna	Ft/tonna	euró/tonna	Ft/tonna	
Étkezési búza					
Franciaország					
Rouen	137	38 072	-	-	május
La Pallice	-	-	131	35 649	május
Creil*	-	-	-	-	-
Németország					
Hamburg	153	42 503	138	37 532	május
Würzburg	132	36 650	118	32 073	május
Köln	-	-	130	35 485	május
Drezda	-	-	118	32 209	május
Dánia					
Koppenhága	-	-	-	-	-
Olaszország					
Milánó	-	-	-	-	-
Bologna	-	-	-	-	-
Belgium					
Brüsszel	139	38 741	-	-	május
Spanyolország					
Barcelona**	154	42 921	-	-	május
Ausztria					
Bécs	-	-	-	-	-
Finnország					
Nokia	-	-	-	-	-
Takarmánykukorica					
Franciaország					
Creil*	127	35 285	-	-	május
Bordeaux/Bayonne	137	38 072	139	37 969	május
La Pallice	136	37 793	141	38 378	május
Németország					
Hamburg	-	-	169	46 130	május
Olaszország					
Bologna	-	-	-	-	-
Spanyolország					
Barcelona**	156	43 479	-	-	május

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

** Import búzaár.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

9. táblázat

A takarmánybúza és a takarmányárpa határidős kikötői ára

	2010. 19. hét		
	euró/tonna	Ft/tonna	Szállítási hónap
Takarmányárpa			
Anglia			
Kelet-Anglia	-	-	-
Franciaország			
Rouen	101	27 460	május
La Pallice	-	-	-
Creil*	94	25 549	május
Németország			
Hamburg	120	32 755	május
Hannover	105	28 661	május
Drezda	98	26 750	május
München	102	27 842	május
Dánia			
Koppenhága	-	-	-
Olaszország			
Bologna	-	-	-
Belgium			
Brüsszel	-	-	-
Spanyolország			
Barcelona	-	-	-
Ausztria			
Bécs	-	-	-
Finnország			
Raisio	-	-	-
Takarmánybúza			
Franciaország			
Creil*	118	32 100	május
Németország			
Hamburg	131	35 758	május
Hollandia			
Rotterdam*	137	37 396	május
Belgium			
Brüsszel	-	-	-

* FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

10. táblázat

Nemzetközi gabonajegyzések

	2010.	05. 07.	2010.	05. 14.	Szállítási	Kikötő
	USD/tonna	Ft/tonna	USD/tonna	Ft/tonna	hónap	
BÚZA						
keménybúza						
(1) Kanada CWRS 13,5%	270,89	60 029,22	256,13	56 410,07	június	FOB St. Lawrence
(2) Ausztrália APH 14 %	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(3) US No. 2 DNS 14%	-	-	-	-	-	FOB Portland
(4) US No. 2 HRW	207,20	45 915,52	195,80	43 122,99	május	FOB US Gulf
(5) Ausztrália ASW	-	-	-	-	-	FOB Eastern States
(6) EU, Francia. alapminőség	168,70	37 383,92	167,80	36 956,27	május	FOB Rouen
lágybúza						
(7) US No. 2 SRW	201,20	44 585,92	190,50	41 955,72	május	FOB US Gulf
(8) Ukrajna lágybúza	160,50	35 566,80	160,50	35 348,52	május	FOB Black Sea
DURUMBÚZA						
(9) Kanada CWAD 1	222,20	49 239,52	222,60	49 025,42	május	FOB St. Lawrence
(10) Kanada CWAD 2	220,40	48 840,64	220,80	48 628,99	május	FOB St. Lawrence
KUKORICA						
(11) US No. 3 YC	170,10	37 694,16	166,90	36 758,06	május	FOB US Gulf
Argentína	-	-	173,90	38 299,74	június	FOB Up River
ÁRPA						
(12) EU, Francia., takarmány	138,80	30 758,08	137,10	30 194,90	május	FOB Rouen
Oroszország, takarmány	138,00	30 580,80	138,00	30 393,12	május	FOB Black Sea
(13) US PNW	-	-	-	-	-	FOB PNW

(1) CWRS – Canada Western Red Spring: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza

(2) Ausztrália APH – Australian Prime Hard: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza

(3) US No. 2 DNS – USA Dark Northern Spring: 14%-os fehérjetartalom, keménybúza

(4) US No. 2 HRW – USA Hard Red Winter: 13,5%-os fehérjetartalom, keménybúza

(5) ASW – Australian Standard White: standardbúza

(6) EU, Francia. alapminőség: a világpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár

(7) US No. 2 SRW – USA Soft Red Winter: 10,3%-os fehérjetartalom, lágybúza

(8) Ukrajna lágybúza: 12%-os fehérjetartalom, lágybúza

(9) Kanada CWAD 1 – Canada Western Amber Durum 1: kemény

(10) Kanada CWAD 2 – Canada Western Amber Durum 2: kemény

(11) US YC 3 – USA No. 3 Yellow Corn

(12) EU, Francia., takarmányárpa: a világpiaci árnak elfogadott EU támogatások nélküli franciaországi ár

(13) US PNW – USA Pacific Northwest

FOB: Free on Board – költségmentesen a hajó fedélzetére rakva.

Forrás: HGCA – The Home Grown Cereals Authority

OLAJNÖVÉNY-PIACI JELENTÉS

- **Rekord nagyságú, 259 millió tonna szójabab termett globálisan a 2009/2010. gazdasági évben.**
- **Az olajnövények piacán a napraforgó ára növekvő pályára kerülhet.**
- **Az európai válság és az egyre erősebb pesszimista hangulat hatására tovább csökkentek az árak az árutőzsdéken a 19. és 20. héten.**
- **A nemzetközi piacoktól eltérően a gyengülő forint hatására a BÉT-en a napraforgó- és a repcemag határidős árai emelkedtek.**

Világpiaci kitekintés

A déli féltekén lassan befejezik a szójabab aratását, közel 134 millió tonnás termés kerül az idén betakarításra, így a szójabab globális termése elérheti a 259 millió tonnát a 2009/2010. gazdasági évben. Ez 10%-al meghaladja a 237,6 millió tonnás rekordtermést (2006/2007. gazdasági év) és 22%-al több a 2008/2009-es termésnél. A szójabab globális keresletének növekedése (szójabab feldolgozása elérheti a 203,4 millió tonnát 2009/2010-ben, ez 9 millió tonnával több az előző időszaknál) jelentősen elmarad a kínálat növekedésétől, ezért várhatóan 70,3 millió tonnára nő (az előző évinél 34 millió tonnával több) a zárókészlet a 2009/2010. gazdasági évben.

Az Argentínával szembeni szójaolaj-embargó miatt a csökkenő szójaolaj-behozattal a hazai gyárak segítségével is helyettesíti Kína és a növekvő állatlétszám, illetve a halliszt csökkenő kínálata miatt megnőtt az igény a szójadara iránt. Ezért emelkedett a szójaolaj- és szójadaragyárak kereslete (15-20% több szójababot dolgoznak fel várhatóan Kínában a 2009/2010 gazdasági évben, mint az előzőben) a szójabab iránt. A fokozódó szójabab feldolgozásnak köszönhetően jelentősen megnőtt a kínai import márciusban és áprilisban (6 millió tonna két hónap alatt, ez 2 millió tonnával több az előző évinél), amely főként Argentínából és Brazíliából származott. Argentína és Brazília az intenzív export ellenére még nem jelentek meg teljes kínálatukkal a piacon, mert a logisztikai rendszer hiányosságai miatt nehezen jut el a termés a kikötőkbe, és a gazdák a magasabb ár reményében kívánnak az értékesítéssel.

Az Egyesült Államokban 91 millió tonna szójabab betakarítását várják 2010-ben (2009-ben 91,4 millió tonna volt). Az árutőzsdéken kisebb aggodalmat okozott, hogy a szójabab vetése korán indult, így a betakarítás is korábban lehet és a készletek szokásosnál magasabb szintje mellett kerülhet raktárba az idei termés, ami további túlkínálathoz vezethet. Ezt a félelmet ellensúlyozandó, néhány államban a 18-19. héten nagy esőzés, valamint fagy okozott problémát a szójabab álmányban, ezért a jegyzések árai nem estek nagy mértékben az árutőzsdéken.

A túlkínálat és növekvő készlet természetesen nyomás alá helyezi a szójabab és származékainak piacait. A legnehezebb helyzetbe a szójabab piaca várhatóan a nyár végétől kerülhet, mert adigra körvonalazódik az északi féltekén is az idei termés várható nagysága. Emellett a dél-amerikai kínálat is elérheti a főbb import piacokat és a rendelkezésre álló készletek szintje sem csökkenhet jelentősen.

A szójaolaj globális kínálata a 2009/2010. gazdasági évben elérheti a 37,8 millió tonnát, ez 2 millió tonnával több, mint 2008/2009-es időszakban volt. A bioüzemanyag és étolaj iránti igény fokozódásával 37,6 millió tonna lehet a szójaolaj kereslete (1,3 millió tonnával több mint 2008/2009-ben). A szójadara kínálata a világon várhatóan 162 millió tonna lesz 2009/2010-ben, ez 8,8 millió tonnával több, mint az előző gazdasági évben. A globális húsfogyasztás várható bővülése miatt a növekvő állatlétszám megfelelő keresletet teremt a szójadara iránt (160,5 millió tonna).

A repcemag globális termése elérheti a 60 millió tonnát a 2009/2010. gazdasági évben. A legnagyobb termelők az EU-27 (21,6 millió tonna), Kína (12,8 millió tonna), Kanada (11,8 millió tonna). A repcemag feldolgozása elérheti a 60,5 millió tonnát (5 millió tonnával több, mint 2008/2009-ben) a folyó gazdasági évben. A repceolaj kínálata 22,3 millió tonna és kereslete 23,2 millió tonna lehet a 2009/2010-es időszakban. A repcedara kínálata 33,4 millió tonna és kereslete 33,3 millió tonna körül várható.

A napraforgómag globális termése 31,3 millió tonna lehet a 2009/2010. gazdasági évben, ez 3,4 millió tonnával kevesebb, mint 2008/2009-ben volt. A napraforgómag kereslete 32,3 millió tonna körül várható a folyó gazdasági évben. A zárókészlete 1,8 millió tonnára csökkenhet a gazdasági év végére, ami 5,6%-os (8,3% az előző időszakban) készlet/felhasználás arányt jelent. Ez a szint nagyon hasonlít a 2006/2007-es időszakéhoz (5,5%), amit egy nagy árrobbanás követett a napraforgó piacon. A napraforgóolaj előállítás 11,8 millió tonna és felhasználása 12,3 millió tonna lehet a folyó gazdasági évben. A napraforgóolaj előállítás jelentősen mérséklődhet a korábbi hónapokban tapasztalt túlfűtött szintről, aminek hatására csökkenhetnek az április elejére rekord szintet elérő napraforgóolaj-készletek. Az olajütők termelésének csökkenése a napraforgódara kínálat mérséklődéséhez is vezethet.

A nemzetközi árutőzsdék továbbra is gyengélkedtek a 18. és 19. héten, ami a tőkepiacokon ismételten megjelenő bizonytalanságnak köszönhető. Az EU egyre több országában jelent problémát az államadósság és államháztartás kérdése, ezért a befektetők nagy nyomás alá helyezték a tőzsdéket világszerte. A görög válság globális kiszélesedése óta (az utóbbi négy hétben) a meghatározó amerikai Dow Jones index 11200 pontról 10068 pontra esett. Ez a 11%-os csökkenés négy hét alatt nem nagy, de a piacokon ismét egyre nagyobb a volatilitás, mert napról napra 2-3%-ot estek vagy emelkedtek a tőzsdeindexek az EU-ból érkező hírek hatására. Például május első hetében folyamatosan csökkentek az indexek, a Dow Jones május 7-én egy állítólagos figyelmetlenségi hiba hatására napon belül, a kereskedés utolsó szakaszában 1000 pontot esett (az eddig volt legnagyobb napi változás a New York-i parketten), majd zárás előtt 600 pontot korrigált.

Ezt követően az EU május 10-i mentőcsomagja (500+250 milliárd euró hitel és hitelgarancia a nehézséggel küzdő tagállamok részére) egy kisebb rally-t (pozitív hangulat, áremelkedés) váltott ki hétfőn, majd a hét második felében ismét lefelé vették az irányt a főbb tőzsdeindexek (Merkel kijelentései a bizonytalan euró és EU jövőről, Németország bizonyos eszközök esetében megtitkotta a shortolást). Az amerikai dollár folytatta szárnyalását az euróval szemben, egészen 1,2141-ig csökkent az EUR/USD arány (a 2009 novemberében 1,5 volt még az arány), ami négy év óta a leggyengébb euró szint a dollárral szemben. Az erősödő dollár kedvez a szerződésüket dollárban kötő exportáló országoknak, ezért várhatóan felerősödhet például a dél-amerikai export az USA-ba. A kőolaj ára ismét 70 dollár/hordó körül mozog, amely az utóbbi 9 hónap legalacsonyabb szintje, csökkenésének fő okai az erősödő dollár és az elmélyülő válság. A kőolaj csökkenő ára hatással van a terménypiacokra is, mert általában a kőolaj és a legmeghatározóbb növény, a kukorica ára azonos irányba szokott változni, illetve az olcsó kőolaj versenyképesebb a bioüzemanyagoknál (például a biodízel 85-90 dolláros kőolajárnál lesz versenyképes), ami csökkentheti a növényi alapanyag iránti keresletet.

A szokásos terménypiaci mechanizmusok (várható termés, időjárás, kereslet, stb.) és a fent említett piaci folyamatok hatására a terménypiacokon is az árak csökkenő tendenciája figyelhető meg. A chicagói árutőzsdén (CME/CBOT) a szójabab és szójaliszt jegyzései is inkább „medve” (bearish – hosszabb csökkenő tendencia a tőzsdei árakban) trendbe hajlanak április közepe óta. A júliusi lejáratra szóló szójabab jegyzése 345 dollár/tonna volt a 20. héten, ez 25-30 dollár/tonnával kevesebb a 16. heti tapasztalt árnál. Az árak jelentősebb esését az USA-ban tapasztalható esőzések, a dél-amerikai logisztikai problémák, a szokásosnál intenzívebb kínai gabona export akadályozták meg. Egyedül a párizsi árutőzsdén (MATIF) volt megfigyelhető kisebb emelkedés a repcemag jegyzéseinél, de ez a dollár és euró arány változásának hatásával magyarázható. Az idei rekord nagyságú szójabab termés és készlet, a külső piaci mechanizmusok és az újra elmélyülő európai válság hatására a továbbiakban is a „medvék” uralhatják az olajnövény piacokat az árutőzsdéken. Az árak csökkenésére utalhat az is, hogy több növény esetében jelentős technikai támaszpontok (melyekről eddig visszapatthattak az árak) estek el vagy vannak veszélyben. A napraforgómag és származékainak piaca jelenthet unikumot, mert az idei termés a tavalyinál kisebb lesz és a globális készletek alacsony szinten lesznek (lásd feljebb).

Hazai körkép

A BÉT-en napraforgómag és repcemag jegyzéseiben nem volt megfigyelhető a nemzetközihez hasonló áresés, mert az árak a 18. hét végétől inkább csökkentek, de a 20. héten visszatértek a 18. héten tapasztalt szintekre. Ez a változatosság a forint euróhoz és dollárhoz (jelentős volt a dollár volatilitása az utóbbi három hétben 15%-os sávban mozgott) való viszonyával magyarázható. A 20. héten volt, hogy 230 Ft-nál is többet kellett adni egy dollárért (április végén még csak 200 Ft volt), ami jelentősen megemelte az árakat. Mindkét növény esetében a különböző lejára-

tok árai között kicsinek mondható, 500-1000 Ft/tonna a különbség, ez a lejáratok egymáshoz való közelségével magyarázható. A napraforgó októberi lejáratra szóló jegyzése 76 ezer Ft/tonna, a repcemag augusztusi lejáratra szóló jegyzése 79 ezer Ft/tonna volt a 20. héten. A kontraktusok száma nem volt jelentős.

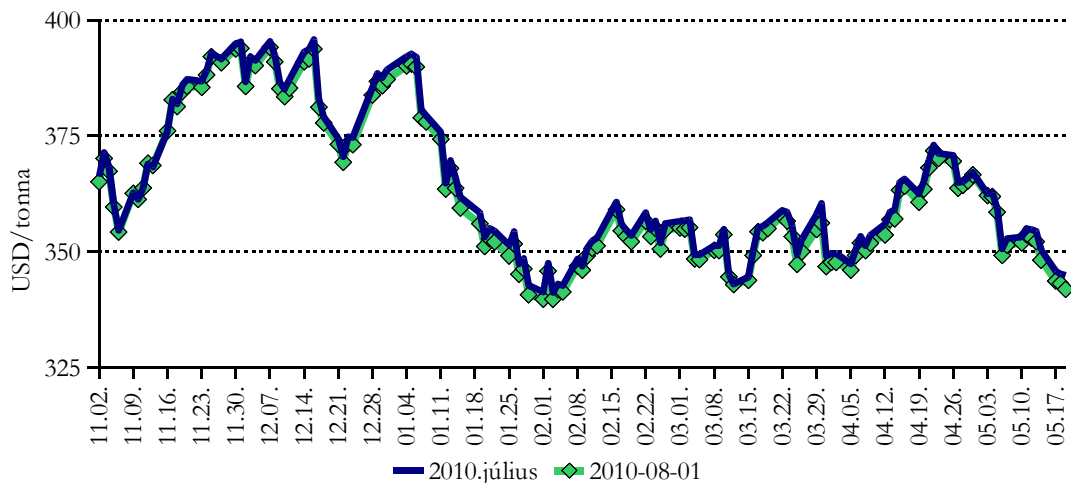
A PÁIR szerint a termelői árak a napraforgó esetében jelentősen eltérnek a tőzsdeitől, mert a kínálat szűkössége miatt 83,8 ezer Ft/tonna volt a napraforgó termelői ára a 19. héten. A repcemag termelői ára megegyezett a tőzsdei árral, 77,7 ezer Ft/tonna volt a 19. héten.

A 19. hét végén a zord időjárás nagy problémát jelentett a mezőgazdaságból élőknek is. Az ország több részén egy-két nap alatt 100 mm-nél több csapadék hullott és a viharos erejű szél is nehézséget okozott. A nagy mennyiségű csapadékot a vízgyűjtők nem tudták elvezetni, ezért több helyen árvíz és belvíz veszélyezteti a területeket, amelyek nagysága elérheti a 150 ezer hektárt is. Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén megyékben a legkritikusabb a helyzet. Sok helyen a másodjára vetett állományt újra elöntötte a víz. A csapadékos időjárás nehezíti a növényvédelmi munkálatokat és kedvez a gombás megbetegedéseknek.

Az olajos magvak és termékeinek jegyzése néhány kiemelt árutőzsdén

1. ábra

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

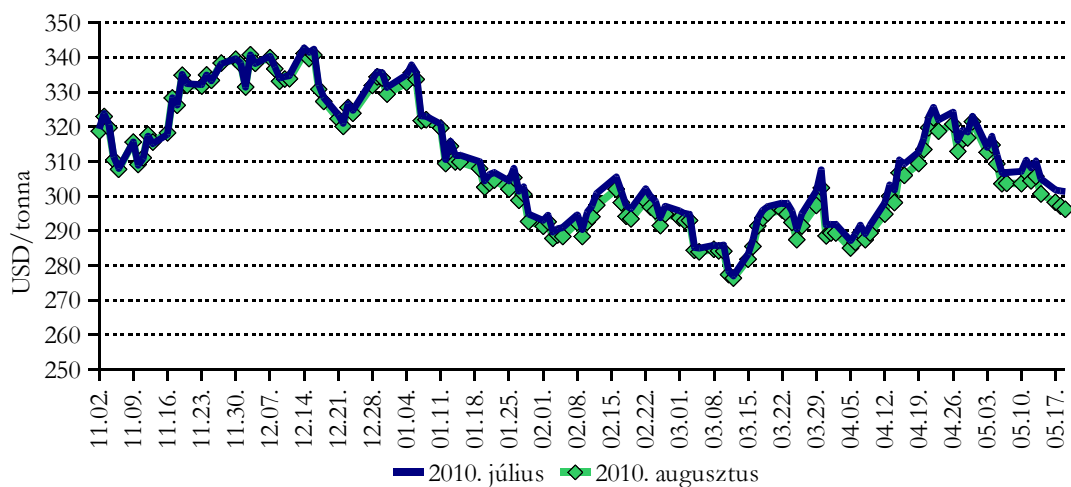

A szójabab különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

2. ábra

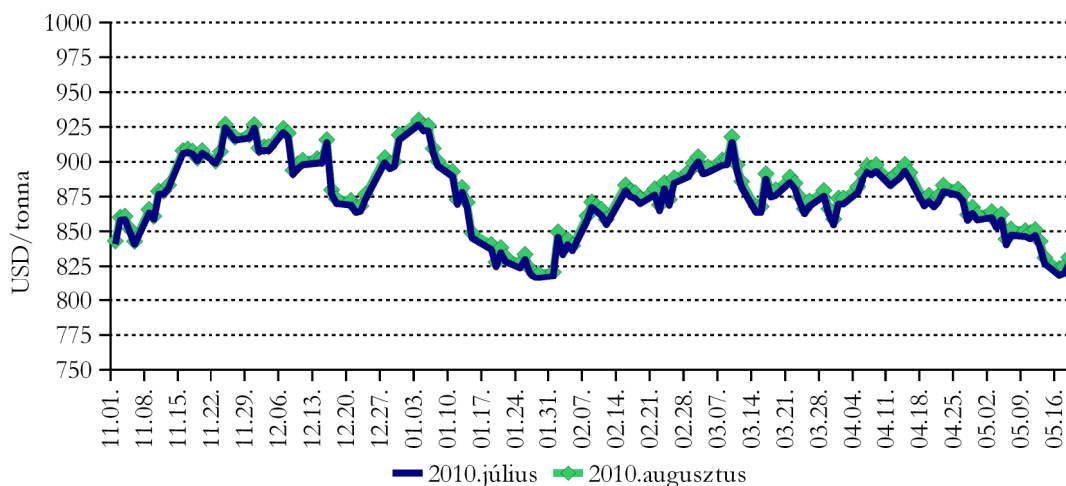
A szójaliszt különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

3. ábra

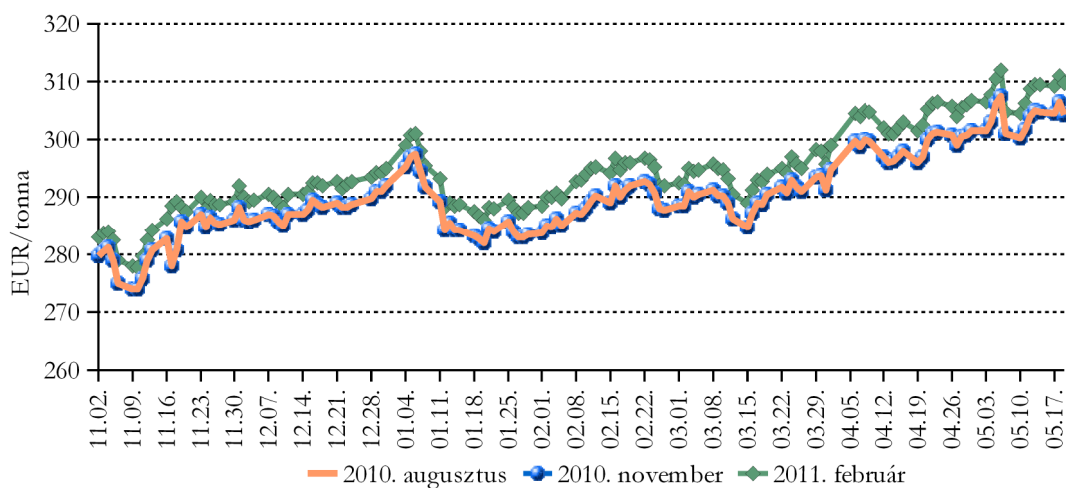
A szójaolaj különböző határidőre szóló jegyzése a chicagói árutőzsdén

Forrás: CME/CBOT – Chicago Board of Trade

4. ábra

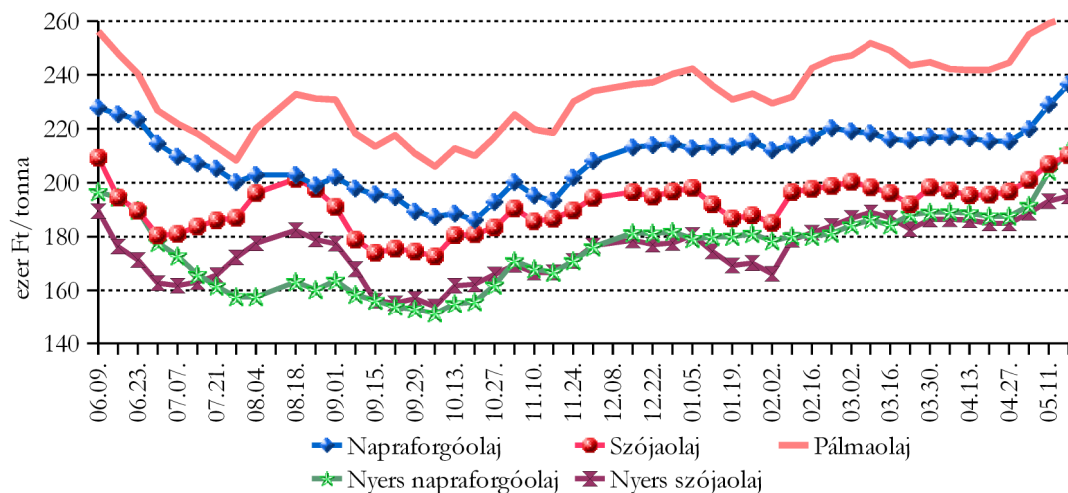
A repce különböző határidőre szóló jegyzése a párizsi árutőzsdén

Forrás: MATIF

5. ábra

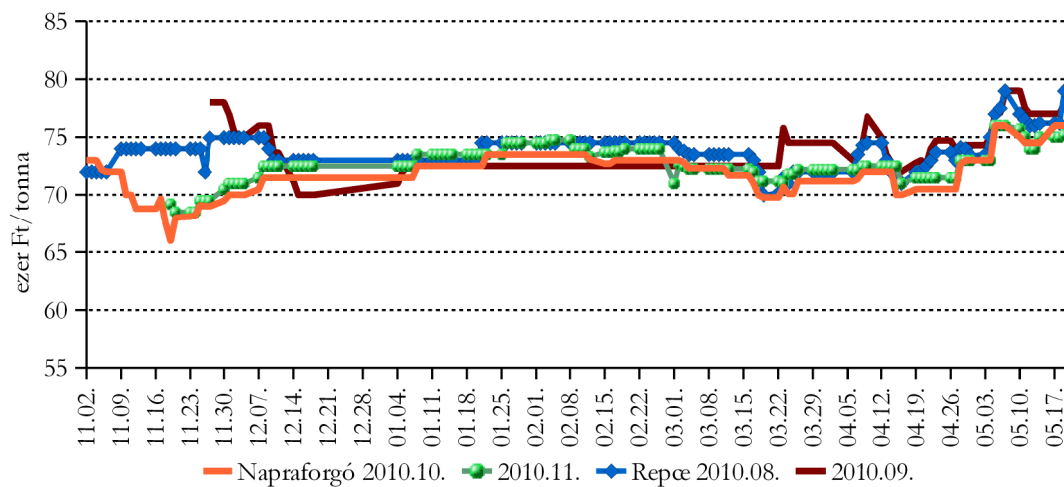
A növényi olajok jegyzése a milánói árutőzsdén

Forrás: Borsa di Milano

6. ábra

A napraforgó- és repcemag különböző határidőre szóló jegyzése a Budapesti
Értéktőzsdén

Forrás: BÉT

1. táblázat

**A fontosabb hazai olajos magvak termelői-, a belőlük készült termékek feldolgozó
értékesítési átlagára**

Megnevezés	Mértékegység	2009. április	2010. március	2010. április	2010. április / 2009. április (%)	2010. április / 2010. március (%)
Ipari napraforgómag	tonna	78 316	34 365	17 432	22,26	50,73
	Ft/tonna	66 697	77 763	80 184	120,22	103,11
Repcemag	tonna	45 911	41 524	19 485	42,44	46,93
	Ft/tonna	83 224	76 187	75 682	90,94	99,34
Nyers napraforgóolaj	tonna	502	283	187	-	65,99
	Ft/tonna	162 183	176 813	185 868	-	105,12
Napraforgódara	tonna	20 079	15 090	10 303	51,31	68,28
	Ft/tonna	28 585	31 812	31 500	110,20	99,02
Nyers repceolaj	tonna	-	-	-	-	-
	Ft/tonna	-	-	-	-	-
Repcedara	tonna	13 135	12 727	9 799	74,60	76,99
	Ft/tonna	34 653	30 750	31 449	90,75	102,27

Forrás: AKI PÁIR

A nyers növényolajok ára és jegyzése

Termék	Időpont	EU	Franciaország	Olaszország	Egyesült Államok	Magyarország
		Ártípus				
		FOB	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti tőzsdei átlagár	Heti értékesítési ár
Napraforgóolaj	2010-05-04	191 757	-	184 914	-	-
	2010-05-11	199 410	-	204 217	-	-
	2010-05-18	202 648	-	211 647	-	-
Repceolaj	2010-05-04	-	284 288	-	-	-
	2010-05-11	-	288 792	-	-	-
	2010-05-18	-	291 449	-	-	-
Szójaolaj	2010-05-04	-	-	184 942	174 375	-
	2010-05-11	-	-	193 216	183 114	-
	2010-05-18	-	-	194 993	183 593	-

Forrás: AKI PÁIR, BM, CBOT, MATIF, Oil World

3. táblázat

Európai olajnövény- és dara árak és jegyzések

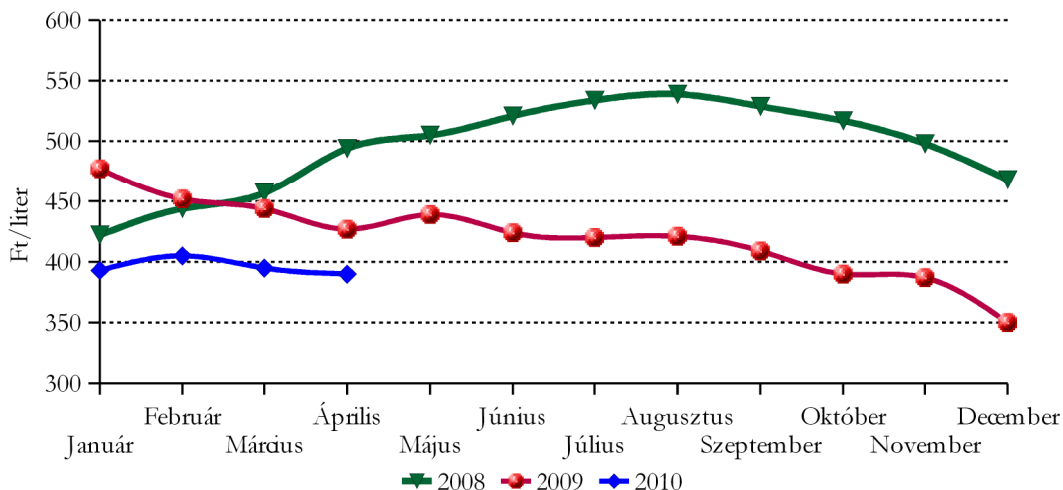
Termék	Időpont	Franciaország	Németország	Ausztria	Magyarország
		Ártípus			
		Heti tőzsdei átlagár	Hamburg CIF**	Heti tőzsdei átlagár	Heti termelői és értékesítési ár *
Napraforgómag	2010-05-04	-	-	-	80 753
	2010-05-11	-	105 124	-	-
	2010-05-18	-	-	-	-
Napraforgódara**	2010-05-04	-	-	-	35 983
	2010-05-11	-	-	-	31 622
	2010-05-18	-	-	-	-
Repce	2010-05-04	82 037	80 414	77 164	75 152
	2010-05-11	82 993	81 932	77 011	77 715
	2010-05-18	85 075	83 970	77 720	-
Repcedara**	2010-05-04	-	49 898	50 766	31 925
	2010-05-11	-	49 853	51 570	31 923
	2010-05-18	-	49 710	52 044	-

* A termelői ár a mag, az értékesítési ár a dara esetén értendő. / ** CIF – Cost, Insurance and Freight – az ár tartalmazza a költséget, a biztosítást és a fuvardíjat

Forrás: AKI PÁIR, BLPW, MATIF, Oil World

7. ábra

A napraforgóolaj fogyasztói ára

Forrás: KSH

Agrárgazdasági Kutató Intézet
Piaci Árinformációs Rendszer

<https://pair.aki.gov.hu>